

La coiffeura, il moderatur ed il scrinari

Bleras interpresas concedan als employiads dapli vacanzas che mo las quatter emnas prescrittas entras la lescha. Per il solit obtegnan persunas sur 50 onns in'emna supplementara. Er ils contracts da lavor collectivs (CLC) cuntengnan magari reglamentaziuns pli generusas. Intgins exempels:

La coiffeusa survegn quatter emnas vacanzas ad onn. Sch'ella lavura pli che diesch onns en il medem manaschi ha ella dabun tschintg emnas, stat scrit en il CLC.

La nettegiunza survegn quatter emnas vacanzas. Ina nettegiunza sur 50 onns po far tschintg emnas vacanzas sch'ella ha lavurà almain tschintg onns en il manaschi. Il patron po pretender che las vacanzas vegnan pridas cura che la firma ha serrà, stat scrit en il CLC.

Il scrinari survegn 22 dis vacanzas ad onn. Srinari sur 50 onns survegnan tenor il CLC 27 dis.

Il pictur ed il stuccatur han quest onn in di dapli vacanzas, numnadamain 22 dis. Il CLC prescriba ch'i saja da prender diesch dis l'enviern. Il patron po fixar singuls dis da vacanzas tranter Nadal e Bumaun.

Il cuschinier e la camariera han

tschintg emnas vacanzas, stat scrit en il CLC per la gastronomia. Tgi che vegn pajà l'ura ha da bun in'indemnisaziun da vacanzas da 10,65 pertschient sin la paja normala.

Il mazler survegn tschintg emnas vacanzas. Il CLC dals mazlers cuntegna las medemas prescripziuns sco quel da la gastronomia.

L'emplojà dal chantun Grischun ha quatter emnas vacanzas – vitiers vegnan tschintg dis da cumpensaziun. In emplojà sur 50 onns ha tschintg emnas ed in emplojà sur 60 onns ha sis emnas. Perquai ch'ils employiads chantunals lavuran mintga di intginas minutas dapli han els dabun tschintg dis da cumpensaziun che vegnan per part retratgs sco dis da punt tranter ils firads.

Il polimecanist ha 25 dis vacanzas. Sur 40 onns survegn el 27 dis e sur 50 onns survegn el 30 dis. Quai prescriba il CLC da la branscha da maschinas, d'electro e da l'industria da metall.

Il moderatur da Radio e Televisiun Rumantscha (RTR) ha 27 dis vacanzas. Tgi che lavura 15 onns tar RTR u ha sur 50 onns survegn 32 dis vacanzas. Sur 55 onns datti 37 dis vacanzas. Quai vala per tuts employiads da RTR cun CLC, pia cun in pensum da pli che 30 pertschient.

Almain sis emnas vacanzas per tuts

DA CLAUDIA CADRUVI / ANR

■ Travail Suisse pretenda sis emnas vacanzas per tuts. Il cussegl naziunal s'occupa damaun da l'iniziativa populara. Il cussegl federal recumonda da refusar l'iniziativa e da far nagina cuntraproposta. La cumissiun dal cussegl naziunal s'exprima era cun 17 cunter 8 vuschs encunter il giavisch.

Bun per la sanadad

Il sindicat Travail Suisse fa valair che vacanzas sajan bunas per la sanadad. Il squitsch al plaz da lavor saja creschì ed i dovria dapli temp da recreaziun. Las consequenzas entras squitsch memia grond al plaz da lavor custian mintg'onn var 10 milliardas francs. Perquai argumentescha Travail Suisse: «Dapli vacanzas èn ina investiziun rentabla per l'economia e per la societad.» A curta vista procura stress segir savens per success economic, a lunga vista saja mintga interpresa dentant interessada d'avair lavurants sauns, motivads e productivs.

Onns grass per las interpresas

La productivad è creschida dal 1992 enfin il 2007 per 21,5 pertschient. En quest interval èn las pajas dentant s'augmentadas sulet per 4,3 pertschient, sco l'Uffizi federal per statistica ha erui. Ils lavurants n'han era betg pudì profitar tar il temp da lavor: En media è il temp da lavor sa reducì sulet per ina minuta l'emna en quest interval.

Per las interpresas sajan quai stads onns grass, scriva Travail Suisse. «Ils gudogns èn creschids a moda massiva ed ils salaris e bonis dal management èn explodids.»

En cumparegliaziun internaziunala saja la Svizra a la cua pertutgant vacanzas e firads, constatescha Travail Suisse. Tut ils pajais europeics – dano l'Irlanda – hajan dapli vacanzas e firads che la Svizra.

Negoziar la durada da vacanzas

«Il cussegl federal è pertschart da la muntada da las vacanzas. El sa era da la popularitad da quest giavisch», statti scrit en il messadi al parlament. La productivad sa-

ja creschida ils ultims decennis ed i saja inditgà da participar ils lavurants a moda commensurada. Vacanzas pli lungas possian contribuir ina part, ma na sajan betg la suletta pussaivladad da dar vinavant il success da productivad. En dumonda vegnian era pajas pli autas, temps da lavor pli curts u in ambient attractiv da lavor. Il cussegl federal vul perquai surlaschar als patrons e partenaris socials da negoziar la durada da vacanzas.

Il 1984 han ins revedi il dretg d'obligaziun e fixà il dretg sin quatter emnas vacanzas. Avant avevan ils lavurants dabun tut tenor chantun mo duas u trais emnas.

Tge di la lescha?

Il patron ha da conceder al lavurant mintg'onn almain quatter emnas vacanzas pajadas, stat scrit en il dretg d'obligaziun. Giuvenils han dabun tschintg emnas enfin ch'els han cumplenì 20 onns.

Il lavurant ha il dretg da retrair duas emnas vacanzas ina suenter l'autra. Il patron po dentant sez decider davart ils termins da vacanzas, ma el «prenda uschè lunsch resguard sin ils giavischs dal lavurant» sco quai sa la lescha cumbinar cun ils interess dal manaschi.

Vacanzas ston vegnir retratgas, igl

è scumandà da laschar pajar ora vacanzas durant ch'ins è en piazza.

En las vacanzas èsi scumandà da lavurar per ina terza persuna. Sch'insatgi fa tuttina quai ed ils interess dal patron vegnan uschia donnegiads, po il patron pretender enavos la paja per il temp da vacanzas.

Persunas enfin 30 onns che prestan lavor gratuita da giuventetgna en il temp liber, pon retrair in'emna vacanzas nunpajadas. Il patron dastga pretender ina cumprova da quest engaschament per la giuventetgna.